

“Niet bezetting, maar lot vluchtelingen is echte drama”

Achter een kapotgeschoten woning in het vluchtelingenkamp Jabaliya (in het noorden van de Gazastrook) staat een tentenkamp voor Palestijnse gezinnen. Voor hun erbarmelijke omstandigheden is minder oog dan voor het politieke getouwtrek over een eigen staat, aldus de Palestijnse hoogleraar Sari Nusseibeh. Foto: EPA/Mohammed Saber.

Voor de Palestijnen zou niet het streven naar een eigen staat voorop moeten staan, maar de aandacht voor het verbeteren van de erbarmelijke leefomstandigheden in de vluchtelingenkampen. Dat stelt Sari Nusseibeh, die een prominente stem heeft in het debat over de toekomst van Israël en de Palestijnen.

door Joost Kleuters

JERUZALEM – “Het is voor vrijwel geen enkele Palestijn onmogelijk buiten de politiek te blijven” zegt professor Sari Nusseibeh, directeur van de Palestijnse al Quds-universiteit bij Jeruzalem. Nusseibeh is altijd erg politiek actief geweest, maar heeft zichzelf nooit als een politicus gezien. “Mijn plaats is in eerste instantie aan de universiteit”, zegt hij.

Uw positie als directeur van de al Quds-universiteit is in ieder geval een politiek gevoelige.

“Zeker. Het grootste gedeelte van de campus bevindt zich in Abu Dis, net buiten Jeruzalem, op de Westelijke Jordaanoever en valt onder het bestuur van de Palestijnse Autoriteit. Waar we ons nu bevinden, is het gedeelte van de campus dat zich sinds 1967 binnen de grenzen van het geannexeerde Oost-Jeruzalem bevindt. Al jarenlang voeren we een juridische strijd

met de Israëlische autoriteiten over de vraag wat de status van onze universiteit is. Is het een Israëlische instelling met een Palestijnse vestiging, een Palestijnse instelling met een Israëlische vestiging of is er sprake van twee verschillende instellingen? De kwestie is typerend voor de onzekere situatie waarin de Palestijnen zich bevinden.”

Uw universiteit heeft sinds begin dit jaar de samenwerking met partners uit Israël stopgezet. Waarom?

“We hebben altijd samenwerking gezocht met Israëlische academische instellingen, omdat we dachten daarmee een draagvlak te creëren voor onderhandelingen over een zelfstandige Palestijnse staat naast Israël, of wat ook wel de tweestatenoplossing is gaan heten. Hoewel het al langer bergafwaarts ging met het vredesproces, was het Israëlische optreden in Gaza de druppel.”

Samenwerking

“Let wel, we staan niemand in de weg die op persoonlijk initiatief wil samenwerken met vakgenoten in Israël of omgekeerd. Ook lopende projecten worden ontzien. Het is niet zomaar een boycot. We willen blijven nadenken over hoe de samenwerking in de toekomst kan worden hervat. Naarmate een tweestatenoplossing steeds verder uit het zicht raakt en we opschuiven richting een zogenaamde éénstaatoplossing, komt de integratie van de Palestijnen in Israël voorop te staan en ligt samenwerking wellicht weer meer voor de hand.”

Toch heb ik begrepen dat wanneer Israëlische partners de tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967 erkennen, er weer kan worden samengewerkt, wat uw universiteit betreft.

“Dat weten we nog niet precies, maar er wordt inderdaad gewerkt aan een politieke verklaring die door samenwerkingspartners onderschreven zou moeten worden voordat we verder gaan. Laten we maar eens zien hoe het loopt.”

Heeft de tweestatenoplossing nog steeds uw voorkeur?

“Een aparte Palestijnse staat is de meest praktische oplossing die van beide zijden de minste offers vraagt en daarom nog steeds het meeste draagvlak heeft. Ik denk alleen niet dat een tweestatenoplossing nog langer haalbaar is. De Joodse nederzettingen hebben het veel moeilijker gemaakt om tot een verdeling te komen. Ze hebben niet alleen fysiek een nieuwe realiteit geschapen, maar ook politiek. Vooral de situatie in Jeruzalem is erg complex. Zolang een oplossing voor het conflict tussen Israël en de Palestijnen uitblijft, komen we als vanzelf in een situatie terecht waarin er slechts sprake is van één staat: Israël. Voor de Palestijnen blijft er dan niets anders over dan te streven naar gelijke rechten. Deze situatie is voor alle betrokkenen veel ongunstiger. Ook de Israëliërs willen een eigen – Joodse – staat en voor de Palestijnen zijn gelijke rechten een lange weg met een onzekere uitkomst.”

Erkenning Joodse staat

Hoe past de Palestijnse weigering Israël te erkennen als een Joodse staat in deze overwegingen?

“Wat is een Joodse staat? Een staat waarin alleen plaats is voor Joden? Zolang er geen sprake is van een eigen Palestijnse staat of van gelijke rechten voor de Palestijnen, blijft ook de erkenning van Israël als Joodse staat een openstaande kwestie. Uiteindelijk draait alles om een politieke oplossing. Wanneer Palestijnen het VN-plan voor de verdeling van Palestina uit 1947 erkennen, erkennen ze daarmee ook het bestaan van een Joodse

staat. Het VN-plan heeft het over een Joodse staat en niet over Israël. Dit is geen enkel probleem, zolang een Joodse staat deel uitmaakt van een politieke oplossing. Ook voor mijn voorstel om omwille van een tweestatenoplossing af te zien van het Palestijnse recht op terugkeer, geldt de voorwaarde dat er sprake moet zijn van een akkoord, waarbij zowel Israël als de Palestijnen concessie moeten doen.”

Hoe ziet u de ontwikkelingen in de nabije toekomst?

“Zolang een politieke oplossing ver weg is, moeten de Palestijnen er eenvoudigweg het beste van maken. Dat is op zichzelf helemaal niet zo dramatisch. Misschien hebben degenen die al zo lang tevergeefs bezig zijn met het politieke proces, inclusief ikzelf, uit het oog verloren dat de meerderheid van de Palestijnen eenvoudigweg een normaal leven wil leiden. We moeten onze leefomstandigheden verbeteren en ons inzetten voor goede huisvesting, onderwijs en zorg. Wat dat betreft vormt het lot van de mensen in de vluchtelingenkampen het échte Palestijnse drama en níet de Israëlische bezetting. Het leven hier, in Jeruzalem en de Palestijnse gebieden is een paradijs, vergeleken met de situatie in de vluchtelingenkampen. Ik heb onlangs een van de kampen in Libanon bezocht en het is daar vreselijk. We hebben te veel de neiging de Palestijnen daar te vergeten.”

Prioriteit

Wat moet er gebeuren om de situatie in de vluchtelingenkampen te verbeteren?

“We hebben te lang gedacht dat, wanneer we een eigen Palestijnse staat zouden hebben, het probleem van de vluchtelingen daarmee ook opgelost zou worden. De vluchtelingen zouden dan in een Palestijnse staat kunnen worden opgenomen. Nu de situatie anders is, moeten wij, Palestijnen, verder kijken dan alleen naar een eigen staat. Voor ons, als een Palestijnse natie, zou het verbeteren van het lot van de mensen in de vluchtelingenkampen de eerste prioriteit moeten zijn. Ik heb het dan niet eens over politieke rechten, maar over zaken als het recht om een eigen onderneming te beginnen en zelf onderwijs, zorg en infrastructuur op te zetten. De Palestijnen daar moet perspectief op een menswaardig bestaan worden geboden. Het is verbazingwekkend hoeveel geld Europa beschikbaar stelt voor de Palestijnse gebieden en hoe weinig voor de vluchtelingen. Daar zou wat mij betreft nog wel wat in geschoven mogen worden.”

Sari Nusseibeh

Sari Nusseibeh is afkomstig uit een bekende Palestijnse familie, die al eeuwenlang de toegang tot de Verrijzeniskerk in Jeruzalem beheert. Hij studeerde filosofie in Oxford en behaalde zijn doctorsgraad

aan de Harvard-universiteit in de Verenigde Staten. Nusseibeh heeft zich naast zijn academische carrière altijd actief bemoeid met de politiek. In 2001 werd hij door Yasser Arafat benoemd als vertegenwoordiger van de PLO in Jeruzalem. Nadat Nusseibeh vervolgens samen met het voormalige hoofd van de Israëlische veiligheidsdienst, Ami Ayalon, een gemeenschappelijk Israëlisch-Palestijns vredesplan had gepresenteerd, werd hij een jaar later weer uit zijn functie ontheven. Sindsdien is de rol van Nusseibeh er vooral een van een betrokken, maar kritisch buitenstaander. Zo zette hij zich de afgelopen jaren in voor een Palestijnse veroordeling van de zelfmoordaanslagen in Israël en stelde hij de corruptie binnen de Palestijnse Autoriteit aan de kaak. Zijn gematigde opstelling komt hem van Palestijnse zijde vaak op hevige kritiek en zelfs bedreigingen te staan. Dit geldt vooral voor zijn voorstel om het Palestijnse recht op terugkeer op te geven omwille van een akkoord over een eigen Palestijnse staat, en het feit dat hij herhaaldelijk wijst op de relatie die de Joden hebben met Jeruzalem en de Tempelberg.